

Стенографски дневник

НА

48. заседание

Сряда, 10 март 1943 г.

Открито в 17 ч. 15 м.
Председателствувал подпредседателят д-р Петър Кьосеиванов.
Секретари: Стефан Багрилов и Николай Султанов.

СЪДЪРЖАНИЕ

	Стр.	Говорили:	Стр.
Съобщения:		Петко Стайнов	994
Отпуски	993	Инж. Спас Ганев	996
Дневен ред:		М-р Петър Габровски	996, 997
Предложения:		Никола Мушанов	997
1. За одобрение 44. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 17 февруари 1943 г., протокол № 26 — относно създаването на индустриално производство за инсулин и други органолечебни препарати в страната. (Приемане)	993	М-р Добри Божилов	998
2. За освобождаване руските манастири и скитове в Света гора от заплащане износни мита, такси, данъци и герб на разни артикули, разрешени за износ с XVIII постановление на Министерския съвет, от 3 февруари 1943 г., протокол № 17. (Приемане)	999		
Дневен ред за следващото заседание	999		

Председателствуваш д-р Петър Кьосеиванов: (Звъни) Присъствуват необходимият брой народни представители. Обявявам заседанието за открито.

(Отсъствуват народните представители: Божил Працилов, Георги Миков, Дочо Христов, Жико Струнджев, Иван Недялков, инж. арх. Иван Гърков, Игнат Хайдудов, Илия Славков, Петър Марков, Стефан Радионов, Стефан Керкенецов, Таско Стоилков и Тодор Кожухаров)

Ще направя следните съобщения.

Председателството е разрешило отпуск на следните г-да народни представители: Божил Працилов — 3 дни, Георги Тодоров — 4 дни, Дичо Тодоров — 1 ден, Дочо Христов — 1 ден и Игнат Хайдудов — 4 дни.

Тъй като народният представител г-н Тодор Кожухаров се е ползвал досега с 30 дни отпуск, а е подал заявление за още 2 дена отпуск, ще трябва да взема съгласието на Народното събрание. Които приемат да се разреши на народния представител г-н Тодор Кожухаров два дена отпуск, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка първа от дневния ред:

Проекторешение за одобрение 44. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 17 февруари 1943 г., протокол № 26 — относно създаването на индустриално производство на инсулин и други органолечебни препарати в страната.

Които г-да народни представители са съгласни да се прочете само проекторешението, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-н докладчика да прочете проекторешението.

Докладчик Стефан Караиванов: (Чете)

„РЕШЕНИЕ

за одобрение на 44. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 17 февруари 1943 г., протокол № 26, относно създаване индустриално производство на инсулин и други органолечебни препарати в страната

За осигуряване снабдяването на войската и населението с инсулин и други органолечебни препарати, въз основа на членове 22, 23 и 36 от закона за гражданската мобилизация и съгласно решението на министрите на финансите, на войната и на търговията, промишлеността и труда, одобрява се:

1. Министерството на земеделието и държавните имоти, в съгласие с Дирекцията на гражданската мобилизация, да уреди и осигури събирането и разпределението и определи цените на жлезите и други паренхимни органи, добивани от местните кланици, за нуждите на производството на инсулина и други органолечебни препарати в страната.

2. Възлага се на „Булхима“, акционерно дружество, I българска химическа индустрия за киселини и основи — с. Момина баня, Ихтиманско, да произвежда и да доставя за нуждите на войската и населението най-малко 8.000.000 до 10.000.000 инсулинови единици и други органолечебни препарати, по указание на Главната дирекция на народното здраве.

Дружеството се задължава в срок от три месеца от започването на предстоящия строителен сезон да турне в действие инсталациите за производство на инсулин и други органолечебни препарати.

3. За осъществяване и осигуряване производството на инсулин и други органолечебни препарати, „Булхима“, акционерно дружество, се подпомага от държавата с помощ от 3.000.000 лв., която сума да се предвиди и изплати от средствата по бюджета на Министерството на войната.

4. Задължава се Банка „Български кредит“, акционерно дружество — София, да отпусне на „Булхима“, под гаранция на държавата, заем в размер на 5.000.000 лв.

Отпуснатата помощ от държавата, а също и полученият заем от банката „Български кредит“, акционерно дружество, да се употребят за построяване и обзавеждане на индустриалното производство на инсулин и други органолечебни препарати, което да се извърши под надзор на Министерството на войната — отдел доставки и поддържане, което за целта да назначи специални органи в съгласие с Дирекцията на гражданската мобилизация и Главната дирекция на народното здраве.

5. Отпуснатият заем от Банка „Български кредит“ е за доставки на стоки по закона за гражданската мобилизация и банка „Български кредит“ не носи никаква отговорност и риск за неправилното разходване сумата или евентуално бъдещи невъзможности на „Булхима“ да върне получената сума.

6. Изплащането на получения от Банка „Български кредит“, акционерно дружество, заем от 5.000.000 лв., заедно с лихвите и разходите по отпускането му, да стане в продължение на 10 години, разпределен на редовни рати, с падежи и условия, подробно уговорени с договор между Банка „Български кредит“, акционерно дружество, и „Булхима“, акционерно дружество.

7. За гарантиране на заема „Булхима“, акционерно дружество, се задължава да учреди в полза на Банка „Български кредит“, акционерно дружество, ипотека за всичките си недвижими имоти. Освен това всички недвижими имущества, като: места за построяване на фабричните сгради, доставени съоръжения и инсталации и др., които след инсталирането им са недвижими по назначението си, вещи, по смисъла на закона за имущество, собствеността и сервитутите, и които бъдат закупени със средствата на отпуснатия заем, се считат за ипотекарни в полза на Банка „Български кредит“, акционерно дружество. За тази цел „Булхима“, акционерно дружество, се задължава своевременно да учреди върху тия недвижими вещи първа ипотека в полза на Банка „Български кредит“, акционерно дружество.

8. Върху всички движими вещи, материали и стоки, закупени със средствата на отпуснатия заем, или произведени от същите, Банка „Български кредит“, акционерно дружество, си запазва всички права, предвидени в чл. 36 от закона за гражданската мобилизация, а също и върху придобитите от продажбата им стойности и вземания.

9. След влизането на това постановление в сила гаранцията на държавата за отпуснатия заем да се регистрира за цялата сума пред Дирекцията на държавните и на гатарианите от държавата дългове. Самото отпускане на заема да става на части, според нуждите и по нареждане на Министерството на войната — отдел доставки и поддържане, по доклад на специално назначените от същите контролни органи по изразходването на заема.

10. Министерството на търговията, промишлеността и труда, в съгласие с Дирекцията на гражданската мобилизация, да отпуска своевременно необходимите материали за построяването и обзавежда-

нето на завода и други отдели на фабриката, а именно: цимент 300 тона, бетонно желязо 150 тона, тухли 200.000 броя и дървен материал 400 куб. метра.

11. Настоящото постановление влиза в сила от деня на издаването му от Министерския съвет. То подлежи на одобрение от Народното събрание. При неизпълнение на разпоредбите му да се прилага глава VIII от закона за гражданската мобилизация и закона за осигуряване снабдяването и регулирането на цените.

Заверени преписи от настоящото постановление да се изпратят на: Министерството на финансите; Министерството на войната — отдели доставки и поддържане; Банка „Български кредит“, акционерно дружество; „Булхима“, акционерно дружество; Дирекцията на държавните и на гарантираните от държавата дългове; Главната дирекция на народното здраве; санитарно-ветеринарният отдел при Министерството на земеделието и държавните имоти и Министерството на търговията, промишлеността и труда.“

(МОТИВИ)

към проекторешението за одобрение 44. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 17 февруари 1943 г., протокол № 26, относно създаване индустриално производство на инсулин и други органолечебни препарати в страната

Г-да народни представители! Поради войната, в страната се чувства голяма липса на инсулин, който препарат се внася и употребява за поддържане здравето и лекуване на болните от захарна болест.

Преди войната в България е консумирано годишно около 8—10 милиона клинични единици инсулин, като лекуването с инсулин е обхващало само част от страдащото от захарна болест население.

Недостигът на инсулин се дължи главно на липсата на достатъчно количество сурови материали в Европа за производството на инсулин. Страните-производители, главно Германия, Италия и Унгария, не могат да доставят достатъчно количество инсулин и други органолечебни препарати, чийто внос достигаше до 200.000.000 лв.

Суровите материали, от които се получава инсулин и други органолечебни препарати, са животинските панкреасови жлези, черен дроб и други жлези с вътрешна и външна секреция и паренхимни органи на закланите в кланиците животни.

Оползотворяването на тези жлези и паренхимни органи у нас засега става, като е дадено право за събиране, съхранение и оползотворяване на жлезите от редовно регистрирани търговски фирми при непосредственото сътрудничество на правоспособни ветеринарни лекари. Кланиците, от които тези търговски предприятия събират жлезите, се определят ежегодно от санитарно-ветеринарния отдел при Министерството на земеделието и държавните имоти, а жлезите се заплащат по определена от Министерството на търговията, промишлеността и труда цена (спр. „Улътването на Министерството на земеделието и държавните имоти“, обнародвано в „Наредби“, брой 8, от 10 март 1942 г.).

Запасването на жлезите и другите органи, употребявани за производство на органолечебни препарати, става с охлаждане, след което се изнасят. С цел да бъде снабдена страната с инсулин, почитаемият Министерски съвет, с 26. постановление, от 26 декември 1942 г., реши, износът на всички панкреасови жлези, добивани в кланиците, да става изключително само в ония страни, които се задължават да доставят необходимото за страната количество инсулин по най-ниска цена и най-къс срок. Това обаче не облекчава положението.

Налага се да се вземат мерки за производството на инсулин в страната.

Според направените предварителни проучвания, съобразно числото на закланите в софийската и други кланици домашни животни (едър и дребен добитък), теллото на извадените жлези и паренхимни органи може да задоволи нуждите ни от инсулин и други органолечебни препарати.

„Булхима“, акционерно дружество, I българска химическа индустрия за киселини и основи, с заявление вх. № 51064 до Дирекцията на гражданската мобилизация, съобщава, че покрай другите задачи, които си е поставила, може да пристъпи към създаване на най-модерен завод за производство на органопрепарати. Дружеството съобщава, че е направило всички проучвания и работи по изолвирането на инсулина и др. и опитите са били напълно успешни и че сега работи за набавянето на необходимите фабрични инсталации. За разрастването на този въпрос обаче дружеството се нуждае от:

а) подпомагане с една помощ от 3.000.000 лв. и да сключи заем от 5.000.000 лв.;

б) да му се осигури и регистрира събирането, разпределението и цените на жлезите и други паренхимни органи от местните кланици;

в) своевременно да се отпуснат необходимите материали за постройка и обзавеждане на завода. При тези условия същото дружество уверява, че в течение на три месеца от започването на строителния сезон ще може да постави в действие един завод за производство на инсулин и други органолечебни препарати.

За проучването на този въпрос Дирекцията на гражданската мобилизация поиска мнението на Министерството на войната — санитарна служба, което с вх. № 994 съобщава, че наличността на една фабрика за производство на органопрепарати, най-вече инсулин и други медикаменти, е голяма необходимост, понеже тяхната липса сега се изживява най-болезнено, тъй като страната е без инсулин, който не може да се набави от чужбина. Освен това Главната дирекция на народното здраве, с вх. № 2347, съобщи, че за доставката на необходимите 8.000.000-10.000.000 инсулинови единици е правила ред постъпки, обаче без резултат. Това е наложило да бъдат разпределени твърде малките количества инсулин, намиращи се в складовете на Главната дирекция, като от 1 януари 1943 г. са въведени специални „Инсулинови карти“ за болните от захарна болест. Липсата на достатъчно инсулин напоследък принуждава диабетиците са-

ми да си търсят жлези, черен дроб, който консумират за облекчение страданията си. Главната дирекция на народното здраве е на мнение, че с осъществяването на едно местно производство на инсулин трябва да се бърза, като се дадат всички възможни улеснения за това.

Пред вид на горното, Дирекцията на гражданската мобилизация намира, че при днешните обстоятелства разрешаването на въпроса за създаването на производство на инсулин и други органолечебни препарати е от много голяма важност и необходимост. За навременното осъществяване на това производство-необходимо е да бъде дадена пълна подкрепа, както и кредитиране на почина на акционерно дружество „Булхима“, на което дружество да се възложи да организира в най-къс срок българско производство на инсулин. Това ще даде възможност на войската и населението да не бъде зависимо от чужбина при лекуването на твърде разпространената захарна болест.

Като имате пред вид гореизложеното, моля, г-да народни представители, да одобрите и гласуване приложеното проекторешение.

Гр. София, февруари 1943 г.

Министър-председател: Б. Филов)

Председателствуващ д-р Петър Кыосеиванов: Има думата на родният представител г-н проф. Петко Стайнов.

Петко Стайнов: (От трибуната) Г-да народни представители! Вземам думата по това проекторешение може би защото никой нямаше да вземе думата. Изглежда, че понеже няма дневен ред, поставя се това предложение. Даже и г-н министър-председателят, който е внесъл предложението, не е тук. Аз бих желал, поне да бъде тук министър-председателят и министърът на войната, които по-специално са заинтересувани от този въпрос. Очаквах, че те ще бъдат тук, за да дадат някои обяснения, които аз бих ги молил да дадат. Понеже нямаме дневен ред, за да се създаде работа на Народното събрание, за да не стои то без работа, аз рекох да взема думата и затуй я взех.

Ангел Стоянов: Само затуй ли? (Оживление)

Петко Стайнов: Г-да народни представители! Тук се касае пак за един въпрос, който интересува диабетиците. Каква участ ми се пада на мен, да вземам думата все за диабетиците! По-рано взех думата по въпроса за захарина, който интересуваха също така диабетиците. Сега трябва да вземам думата за инсулина, който също така интересува диабетиците. Въпросът за захарина не е приключен. По него още има някоя сметка, която се надявам в скоро време да представя. Но сега бих помолил г-н министъра, който ще даде обяснението, да ме изслуша по този въпрос.

Инсулинът е едно средство, което медицинската наука е изнамерила за борба против захарната болест. Вследствие на това, че в България не се произвежда инсулин и вследствие на това, че от чужбина, както се казва в мотивите, не се внася достатъчно инсулин, правителството се е загрижило да създаде възможност, в България да се произвежда в достатъчно количество инсулин и други органини препарати.

Г-да! Това е една много добра грижа; по начало аз мога само да похваля правителството, че се е загрижило тъй много за диабетиците. Все пак не бива да оставяме тази част от населението, която не е много голяма — мисля, че има 8.000 диабетици в България — и за тях трябва да се погрижим, за да се намери възможност да им се дава целенно. Има липса на инсулин и правителството прави много добре, че търси начин, за да намери инсулин.

Диабетиците — тук има доктори между нашите другари и знаят това — са главно хора с по-напреднала възраст. Млад човек диабетик много рядко се среща, те са изключение. Диабетиците са хора на по-голяма възраст, които са си угаждали много през живота и в края на живота си плащат за това угаждане. Сега ние трябва да се занимаем с този въпрос.

Но странно е, г-да, защо с този въпрос се занимава Военното министерство. Защо Военното министерство, респективно Дирекцията на гражданската мобилизация, внася този въпрос и иска от нас да отпуснем 3.000.000 лв. подарък на някакво дружество „Булхима“ — за което ще говоря по-нататък — и 5.000.000 лв. заем при много изгодни условия и освен това да наредим да се отпуснат на дружеството строителни материали в едно много голямо количество. Ако това го правеше Дирекцията на народното здраве, която се грижи за болните, разбирам. Болните от диабет не са войници. Диабетиците са главно от другите категории лица, с които се занимава по-специално Дирекцията на народното здраве. Бих желал да узная от г-н министър-председателя, който е внесъл това решение, и г-н военния министър, ако и той е също заинтересуван от внасянето на това проекторешение, защо това решение е било подето по инициативата на Министерството на войната, а не по инициативата на Министерството на вътрешните работи, респективно на Главната дирекция на народното здраве?

Тук се предвижда един кредит от 3.000.000 лв., който ние трябва да отпуснем като подарък на това дружество „Булхима“, което ще произвежда инсулина. Защо, казвам, трябва да се вземат тия пари от кредита на Военното министерство, което сравнително малък интерес има от тия диабетици? Който е диабетик, той не е войник. Той е толкова слаб човек, че не може да бъде войник; много рядко един диабетик може да бъде военен. Дори работата отива дотам, че в списъка на продуктите, които се доставят за военните складове, инсулинът не съществува. Тогава, питам аз, защо Военното министерство е взело грижата за внасянето на това решение и от свои кредити ще даде пари за произвеждане на инсулин, а не го прави това Министерството на вътрешните работи, респективно Дирекцията на народното здраве, която пред нас да поеме отговорността за тия пари и въобще за цялата инициатива? По този въпрос моля респек-

тивният министър, който е натоварен от министър-председателя да отговори, да обясни, ако може, тази работа.

Изглежда, че Дирекцията на гражданската мобилизация е взела тая инициатива, за да създаде в България условия за производството на инсулин. Г-да! Дирекцията на гражданската мобилизация е една институция, към която аз имам най-големи симпатии. Ако си спомните, аз тук съм защищавал Дирекцията на гражданската мобилизация.

Министър Петър Габровски: Тежко и горко! Докато я спасим от Вашата критика, голяма борба беше. (Оживление)

Петко Стайнов: Моля, г-н министре.

Министър Петър Габровски: И по Гражданската мобилизация имаме сметка с Вас.

Петко Стайнов: Моля. Ако Вие ми кажете нещо, и аз ще кажа нещо, и ако вземем да се държим така, не знам къде ще свършим. Затуй по-добре е да си гледаме работата. Тук имаме едно решение за инсулин.

Министър Петър Габровски: Не се занимавайте с Гражданската мобилизация.

Петко Стайнов: Та, г-да народни представители, Дирекцията на гражданската мобилизация — която аз зачитам и в чийто добросъвестност не се съмнявам, защото познавам хората, които стоят начело на нея, според закона за гражданската мобилизация — как ще я преустроите, ще видим, като се гласува законът за главната дирекция за военновременното стопанство, която говори се, щяла да бъде създадена по начин да обхване всички дирекции и пр. и пр. — това е един друг въпрос. Сега засега — както е създадена Дирекцията за гражданската мобилизация преди да се приеме новият законопроект, който ще ни бъде раздаден да го гласуваме — при сегашното положение тя е едно учреждение, което взема инициативи, дава съвети, прави мотивирани доклади до Министерския съвет, която последният одобрява. Обаче, както гласи и чл. 3 от закона за гражданската мобилизация, орган на тази гражданска мобилизация — това са на първо място министерствата.

Следователно Дирекцията на гражданската мобилизация може да вземе инициативата по един въпрос, да иска създаването на някаква институция, на някакво учреждение или предприятие. Но след като Министерският съвет одобри тая инициатива и този доклад, следва г-да. Министерският съвет да възложи изпълнението на съответния компетентен министър, а не направо, един вид Дирекцията на гражданската мобилизация, чрез министър-председателя, който е шеф на Гражданската мобилизация, да внася в Народното събрание такова решение за одобрение. Това не е правилно. Аз поставям един чисто юридически въпрос и смятам, че с оглед на изпълването което трябва да дадем на закона за гражданската мобилизация, правилното беше, министърът на вътрешните работи да бъде натоварен с осъществяването на тая инициатива, той да внесе решение, следователно той да носи парламентарната и всякаква отговорност по този въпрос. Значи, намирам една неправилност още в началото.

Г-да! По самата идея да се създаде възможност за една индустрия за производство на инсулин и на органичните препарати, които се правят от животински органи. аз нямам нищо против и не мога да кажа нищо. Изобщо аз всякога съм защищавал от тая катедра националната българска индустрия и съм правил всичко възможно и аз от своя страна, с моите скромни сили, да насърча създаването на български предприятия колкото се може повече, да отстраняваме чуждестранните предприятия, да създаваме стопанства с български капитали.

Аз имам случай миналата седмица да напиша една статия и да похваля правителството, загдето прокара мярката за тютюните. Аз и сега дължа да заявя, че това беше една полезна мярка, защото позволи кредитирането на тютюнопроизводителите да стане от българската държава, от българските банки, за да може правителството да държи в ръцете си всички тютюнопроизводители, а също и всички тютюнотръговци. По този въпрос аз говорих по-рано и вярвам, че може би макар и с една стотна, съм допринесъл тук да се вземе това много полезно решение. Изобщо аз винаги съм държал да се насърчават местната търговия — както например за тютюните — и местната индустрия. Обаче, г-да, трябва да насърчаваме не само местната индустрия, колкото се може повече, а и частната търговия, частната инициатива. И това съм поддържал.

Но, г-да, въпросът е, щом искрено насърчаваме частната индустрия, частната търговия, частната инициатива и главно българската, националната, трябваме да почнем от инсулина ли? Има толкова много индустрии, които чакат насърчението на българската държава, които чакат помощта на българската държава, че аз съм така малко изумлен, че трябваше да се почне с инсулина и с подарците и насърченията, които даваме. Не че нямаме нужда, г-да, от инсулина, а защото може би има нужда от други предприятия, които са много по-полезни и главно са много по-лесни за осъществяване при сегашните условия. Аз винаги съм поддържал една идея, че правителството трябва да се намеси, а още не се е намесило и досега, за създаване на железодобивна индустрия. Ето една индустрия, в която трябва да се хвърлят повече средства и за която трябва да се направят повече жертви, за да можем да създадем фабрики, високи пещи и пр., за да можем да произвеждаме и чугун, и всички видове железни материали. Това не се направи, а е крайно необходимо за нас да имаме такава индустрия. Вие знаете колко е голяма нуждата у нас от чугун и железо. Не, ние ще почнем с инсулина!

Г-да! Да разгледаме сега нашия случай за инсулина. Според мотивите на проекторешението, правят се две констатации. Първата констатация е, че е имало недостиг на инсулин във вноса отвън и че този недостиг на инсулин, който се внася от Европа, се дължи на обстоятелството — така пише в мотивите — че на европейската индустрия липсвали жлези и разни органични материали, от които се произвеждали инсулин и органични препарати, не били в достатъчно количество в Европа. Вярно е, че сега много фабрики и работилници за инсулин и други органични препарати може би стоят празни. Едно време материалите за инсулин се доставяха от Южна Америка, от Аржентина, гдето много добитък се коли. Сега, понеже този път от Аржентина към Европа е затворен, в Европа се произвежда по-малко инсулин.

Втора констатация пак в мотивите е, че ние в България сме разполагали от нашите кланици с достатъчно жлези и други органични материали, с които могат да се произведат инсулин и други подобни препарати. Г-да! Щом това е тъй, значи, поставя се въпрос: като имаме ние в наличност толкова много органични материали, панкреатични жлези и пр. от добитъка, който се коли в нашите кланици, какво трябваше да направя държава, за да може да се снабди с достатъчно количество инсулин? Г-да! Както личи от тези справки, които можах да направя по разни енциклопедии и други помагала и от разни химичи, които питах, фабриката на инсулина е нещо много сложно. Изглежда дори, до днешен ден, не се е удало на държавите, които имат много реюмирани фабрики, да произведат доброкачествен инсулин. Лекарите, които са тук, вярвам ще ме подкрепят, когато кажа твърдението си, че и сега, като запитате болните от диабет, ще ви кажат, че препаратът инсулин Брандт е най-добрият. Следователно, ако можем да намерим от този инсулин Брандт — ето добрият препарат. Инсулинът Брандт, изглежда, че е холандско или английско произведение. Въобще като майстори в това отношение са се проявили английските и холандските фабрики. Германските фабрики, които по други медицински препарати държат безспорно първенство и имат отлично производство, по отношение на инсулина, въпреки своята стара опитност, и досега не са могли да стигнат оня прочут препарат, за произвеждането на който, изглежда, има някакви тайни. Изглежда г-да, че фабриката на инсулина не изисква само да се построи фабрика, не изисква само да имаш панкреатични жлези и разните вътрешни дробини, както ги наричаме ние на прост език, а изисква да имаш специалисти, които да са запознати с тия тайни на това производство, които да имат прецизна дългогодишна опитност, които да владеят патенти, по които да може да се работи. И пак, г-да, не се знае, в края на краищата, дали бихме могли ние, при това сложно производство, да изкараме някакъв задоволителен препарат, когато други държави по-напреднали от нас, и които не работят при такива мъчни условия като нас, не успяват да произведат един стабилен инсулин, който се държи постоянно в употребата си има сто единични сила, да кажем, а не да отслабва всеки ден. В нашата Дирекция на народното здраве и в Института за народно здраве са правени многобройни опити и многобройни проверки и там е установено, че една голяма част от тези препарати инсулин, които се внасят от чужбина, са лошокачествени и затуй публиката или не е била допускана до тях, или е избягвала да ги вземе. Ако тук има някой да страда от диабет — дано не са многобройни — те ще ме разберат. Все пак има някой, които страдат и знаят, че това, което казвам, е истина и отговаря на данни, които са проверени.

Така че аз искам да изтъкна, г-да, че една напълно построена при сегашните обстоятелства фабрика за инсулин, без да имаме специалисти, без да имаме патенти и пр. и пр., няма гаранция за нас, че ще ни достави инсулин такъв, какъвто би настоявала да има нашата Дирекция на народното здраве и въобще какъвто изисква медицинската наука.

Като имам пред вид това, пита се — ето въпросът, който задавам — потърсил ли е правителството да намери друг начин за снабдяване на страната с инсулин? Защо трябваше да се прибегва до едно непознато дружество, до едни непознати хора, да им дадем пари, да им дадем един подарък от 3 милиона лева, да им дадем 5 милиона лева заем при най-добри условия, да им дадем при най-износни условия всички материали за строеж, които много бихме молили правителството да отговори, правило ли е то постъпки — понеже в своите мотиви казва, че в чужбина има фабрики на няма достатъчно много жлези — да получи инсулин, като достави жлези? Защото, г-да, на 26 декември миналата година, както се казва в мотивите, правителството взе много добра мярка, като каза да се събират всички жлези и други органични материали от нашите кланици, организира се събирането на всички жлези в кланиците и се постанови, че ще могат да се изнасят тия жлези в чужбина само срещу доставката на инсулин. Чудесно. Само не зная защо токуз късно съобщиха това полезно и много добро решение на Министерския съвет — едва преди две-три седмици. То е взето на 26 декември миналата година, а излезе в печата преди две-три седмици, доколкото си спомням. Не зная защо се бави месец и половина. Но това не е толкова важно.

По-важното е друго: как можете да кажете, че тая мярка не е дала резултат, когато вие не сте я приложили, не сте имали възможност да видите как ще организирате събирането на жлезите, за да можете така събраните жлези да ги представите в чужбина срещу инсулин? Не сте организирали още това събиране на жлезите и казвате: не може да даде резултат! Чакайте, г-да, потърсихте ли фирми — аз това питам, да ми се отговори — било чрез търг, било другоаче, на които да гарантираме количеството жлези, което можем да им дадем, и те да ни дадат насреща инсулин? Не зная. Респективният министър ще ни каже дали са направени такива конкретни предложения и на кои фирми.

Ако най-последно допуснем за момент, че, след като бъдат поканени надлежните големи фирми и им се предложат железите, ние фирма не се яви — макар че те стоят празни и с радост биха приели да работят и да ни дадат инсулин — не можем ние на първите, които се представят и кажат: дайте ни 3 милиона лева подарък, дайте ни 5 милиона лева заем на много изгодни условия да го плащаме 10 години, дайте ни и материали за строеж, дайте ни и железите и ние ще ви правим инсулин — да възложим това предприятие. Може ли така да се постъпи, г-да, при такова деликатно производство? Ще трябва да бъде една фирма, която познаваме и на която имаме доверие, която да бъде в ръцете на българското правителство, то да я ръководи и да я държи и да знае кой е началото.

Ще поставя още един въпрос: защо нашето правителство не поканя Аптекарската кооперация? Тя е известна, тя е в ръцете на Българската земеделска и кооперативна банка, както всяка кооперация. Там са все познати ония хора, които са начело; това са все дългогодишни аптекари. Освен това тя има и едно здание, което струва 40-50 милиона лева и което стои празно, няма никаква работа в този момент. Защо правителството не натовари тази Аптекарска кооперация, тя именно да се заеме в своите здания, които са празни, готови здания, да произвежда инсулин, а се дава тази работа на едно акционерно дружество, никому непознато, което сега няма никакъв кредит в обществото и из един път му даваме 3 милиона лева?

Ето въпросите, които поставяме на правителството и ще чакаме отговор.

Г-да! Аз смятам, че не бива да правим с парите на държавата и най-главно с железите, които са голяма необходимост в този момент, с които трябва и с които не трябва, опити било за индустриално производство, било пък за да създадем работа на дружество, което не познаваме. В този момент вярно е, че железите се продават в разни месарници и в разни бивши кебапчийници под формата на джигерчета, момички и пр. Това е инсулин, който така се явява. Значи, безспорно е, че този материал трябва да се използва. Аз не зная какво е това дружество „Булхима“, за което се говори тук, не познавам управителния му съвет и моля г-н министъра, който ще отговори, да каже кои са хората на управителния му съвет, с какво са известни в българската химическа наука, какво са направили, какво са построили, какво са открили. Но да го докаже документирано тук и да ни убеди и нас, че това е едно сериозно дружество. По-рано по този начин ние дадохме производството на захарина на някакво дружество „Хемикал“. Колко милиони спечели туй дружество, и то много милиони — този въпрос ще разгледаме специално един ден и аз ще взема думата по него — и кои са хората, които спечелиха тия милиони. Кое е туй дружество, ние искаме да знаем. Най-сетне онуй доставя захарина, печелят хората, няма отговорност. Но тук на това дружество ние ще дадем пари, ще му дадем и железите от българското производство. А това не може да се търпи! Ние трябва да знаем кому ги даваме. И този въпрос не е уяснен.

„Булхима“, доколкото личи от мотивите, е било някакво акционерно дружество, което произвеждало киселини и основи. Доколкото зная, то е едно дружество, което тук, на ул. „Хаджи Димитър“, държи две-три етажа, които му служат и за канцелария, и за лаборатория! И то цяло да се занимава по-скоро с производство на серниста киселина, която е необходима за производството на пулвер. Какво общо има между сернистата киселина и тия инсулинови и органични препарати — ще ни кажат специалистите. Аз само казвам, че туй дружество, което е основано за производство на серниста киселина, сега заявява, че цяло да пристъпи към създаване на най-модерен завод за производство на органопрепарати; дружеството, съобщава, че е направило всички проучвания и работи по изолирането на инсулина и др. и опитите са били напълно успешни! И затова иска от нас 3.000.000 лв. подпомагане, помощ, подарък и 5.000.000 лв. заем на много изгодни условия и освен туй — отпущане необходимите материали за постройката: цимент, железно, дървен материал и тухли.

Г-да! Какви данни дава министерството или респективният министър, че туй дружество наистина е направило проучвания и работи по изолирането на инсулина? Откъде черпи тия указания г-н министър-председателят? Кой е професорът по химия или друг професор, кои са тия наши учени, които са проверили, че действително този инсулин, който са били изолирали, е бил действително годеен? В коя реформирана клиника, университетска или друга, този инсулин, който е бил изолиран, е бил пробван и е дал доказателства, че е добър? Къде е станало това? Къде са напечатани тия доклади, в кои научни издания — толкова медицински списания имаме — за да видим, че тая работа е сериозна? Къде? Аз досега не съм чел. В коя лаборатория са станали тия проучвания, защото те не могат да стават в стаячката на ул. „Хаджи Димитър“, а трябва да станат в някоя голяма лаборатория. А такава голяма лаборатория у нас е само лабораторията на Института за народно здраве или, в по-малък размер, лабораторията на Аптекарската кооперация.

Питам аз Главната дирекция на народното здраве: в нейния Институт за народно здраве правени ли са тия опити? Проверявани ли са тия опити, за да можем ние сега да отпуснем парите? Ще ни отговори министърът. Аз не зная, ще чакам да отговори. Само ако има данни, доказателства, подписани от хора на науката, от хора компетентни, че това е нещо сериозно, че тия хора притежават компетентност, че тия хора са правили опити, че тия опити са успели, че този инсулин, който са произвели, е доброкачествен — тогава разбирам да дадем пари. Защото не трябва да се забравя, г-да, че ние даваме държавни пари; те не са наши пари; ако са наши, най-последно можем да ги пръскаме; но те са държавни пари и трябва да бъде доказано пред нас, че тия пари ще отидат на сериозно място,

Освен това казва се: в три месеца от строителния сезон, щом ни отпуснат парите, ще почнем да произвеждаме инсулин! Чудя се. Ние знаем, че строителният сезон започва на 1 април. Помнете, г-да: на 1 юли инсулин! (Веселост)

Второ: като даваме ние 3.000.000 лв., че и 5.000.000 лв., че даваме и цимент, че даваме и тухли, че даваме и 400 куб. метра дървен материал, който толкова много се търси сега, питам аз: за колко време ние, г-да, ще построите тази ваша работилница? За три месеца? Не само нея, но и инсталацията и ще изкарате инсулин! Бе джанта, все сме строили и ние по някоя къщурка, но за три месеца да можем да построим всички тия работи — не зная! Може да са магьосници, може да ги направят — не зная. Или може би те имат вече постройките? Е добре, ако имат постройките, защо искат от нас тогава и тухли, и цимент, и железно, и дървен материал? Щом имат постройките, ние не трябва да им даваме дървен материал. Ако ли нямат постройките, а имат инсталации, защо да харчим пари, за да строим, когато имаме толкова много нужда ние и от тухлите, и от цимента, и от другия материал, и когато има празни помещения в Аптекарската кооперация? Да я наемат те нея или ние да поверим тия неща на Аптекарската кооперация и по този начин да може да се спасят тия материали. Защо ще даваме тия пари тогава?

Има, г-да, нещо, което не ми е ясно в тая работа. И аз бих молил г-н министъра, който ще даде отговор по този въпрос, да ни даде всичките тия сведения, за да можем да бъдем наясно. Само когато бъдем наясно, тогава ще можем да си решим въпроса, да отпуснем ли тия 3.000.000 лв. помощ, да отпуснем ли тия 5.000.000 лв. заем под гаранцията на държавата, да отпуснем ли тия строителни материали или не и на кого да ги отпуснем?

Въобще тук се дават едни сведения, които много не ме задоволяват. Тук се казва: „Булхима“, акционерно дружество, първа българска химическа индустрия за киселини и основи, с заявление вх. № 51064. Бе джанам, няма ли дата туй заявление? Какъв е този входящ номер без дата? Защо не е дадена датата на този входящ номер тук? (Смях) „Освен това Главната дирекция на народното здраве с входящ № 2347“. От коя дата? Защо не се дава датата? И още един входящ номер беше даден пак без дата (Оживление), но не го намирам сега тук. Та, искам да кажа: ние искаме да видим кога е започнала тая работа, доколко е била проучена, колко време са имали да я проучат, за да направим заключението си дали е вобщо сериозен целият този доклад.

В края на краищата аз смятам, че правителството все пак трябва да ни даде уяснения по всички тия въпроси.

Г-да! Аз няма да продължавам повече. Това е една скучна материя — да се говори за инсулин и подобни работи — и аз съжалявам, че малко злоупотребих с вашето търпение. Но, г-да, понеже и без туй нямаме друга работа, (Смях) както се каза и одева, можем да се занимаем и с въпроса за този инсулин на диабетиците!

Въобще аз бих молил г-н министъра на войната или г-н министъра на вътрешните работи и народното здраве, или който ще даде обясненията, да ни отговори, кое е туй дружество, кои са членовете на управителния съвет, какви гаранции има правителството за сериозността му, какви гаранции има то за неговия опит, който е направил, за да знаем дали на сериозно място, заслужено или незаслужено, даваме тия пари, за да можем на 1 юли — ако тогава ще се събере Камарата на заседание — да констатираме, че трите месеца изтекоха, а инсулин няма!

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Има думата народният представител г-н инж. Спас Ганев.

Инж. Спас Ганев: (От трибуната) Г-да народни представители! Аз ще ви стъгна само няколко минути по въпроса, който се разисква, затуй защото съм имал нещастие да се разправам с инсулин.

Напълно права е бележката на г-н Петко Стайнов, че би трябвало да има от страна на фирмата абсолютни гаранции и проверки, че качеството, което ще се даде, е добро, защото инсулинът се употребява само като инжекции и става въпрос за живота или смъртта на болния, който ще го употребява. В туй отношение аз предполагам, че се е направило нещо за проверката. Ако ли не се е направило, не би трябвало да се бърза с възлагането. Истина е, че на много места в Европа се произвежда инсулин; но от всичките места не се купува инсулин, освен в крайна нужда, когато трябва да се реши човек „да опита и този“, та белки помогне.

Но аз ще се спра на друго. Каза се, че ще се произвеждат от 8 до 10 милиона инсулинови единици. От малката справка, която направих, при едно средно заболяване с тия единици може да се подпомогнат 500 души, ако се употребяват 50 единици дневно. Значи, максимум 500-600 души ще бъдат подпомогнати от цялото онуй производство, което ще се осъществява. При едно по-леко заболяване можем да стигнем да подпомогнем с това количество единици до 1.200 души. Аз мисля, че въобще нищо не се разрешава, ако ще трябва с това производство, което се тъкми, да подпомогнем с инсулин 500-600 или 1.200 души болни.

Ако се разчита на фабриката, ние не ще помогнем на никого, защото знаем паниката у някои. Макар че г-н професорът казва, че болните са повече възрастни хора, за жалост, има доста много деца, които страдат и които имат инсулина като насъщна храна, както въздуха. И аз смятам, че, както са дадени цифрите 8.000.000-10.000.000 инсулинови единици, въпросът не е проучен, или пък, ако е проучен, не са взели участие хората, които го познават. Само тези няколко бедежи имах да направя.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Има думата г-н министърът на вътрешните работи и народното здраве.

Министър Петър Габровски: Уважаеми г-да народни представители! Като заместник на г-н министър-председателя, който е вно-

сител на това предложение за одобрение решението на Министерския съвет относно създаване индустриално производство на инсулин, ще дам обяснения по поставените въпроси.

Първият въпрос, който повдигна г-н проф. Стайнов, беше чисто формално-правен: защо въпросното решение е внесено за одобрение от министър-председателя, а не от друг някой ресорен министър. Г-да народни представители! Известно ви е, че по силата на закона за гражданската мобилизация Дирекцията на гражданската мобилизация, като институт, е при министър-председателя. Той е министърът, който ръководи Дирекцията на гражданската мобилизация, той е който внася нейните решения и нейните доклади за одобрение от Министерския съвет, той е следователно, който внася и всички онези постановления на Министерския съвет по Дирекцията на гражданската мобилизация за одобрение от Народното събрание. Истинна е, че Дирекцията на гражданската мобилизация в ред случаи действително като съществителен орган и на другите министри и на другите министерства, че тя в това си качество представлява доклади и до другите министри, които те внасят в Министерския съвет и в последствие в Народното събрание. Но има случаи, в които Дирекцията на гражданската мобилизация не действа като съществителен орган на отделните ресорни министри, а сама тя има инициативата и в такъв случай нейните актове се припокриват, респективно внасят за одобрение в Министерския съвет и в Народното събрание от г-н министър-председателя. Решението, което е поставено на вашето внимание Дирекцията на гражданската мобилизация, което ще построи завода за производство на инсулин, се предвижда да се изплатят от средствата на Министерството на войната, а не от средствата на друго министерство?

Вторият въпрос, който се поставя, е: защо предвидените 3.000.000 лв. като помощ на предприятието, което ще построи завода за производство на инсулин, се предвижда да се изплатят от средствата на Министерството на войната, а не от средствата на друго министерство?

Г-да народни представители! Въпросът е много ясен. Още в първото предложение на мотивите се казва: „Поради войната, в страната се чувства голяма липса на инсулин, който препарат се внася и употребява за поддържане на здравето...“ и т. н. И по-нататък в мотивите се казва, че именно поради военновременната обстановка страната не може да набави инсулин от другде, че този инсулин трябва да се произвежда тук в страната, като се създаде за целта съответно предприятие. Понеже сумата 3.000.000 лв. се дава като Fonds perdus — тя е една помощ, която се дава на това предприятие — сметнало се е, че ще бъде най-удобно да се даде от кредитите на Министерството на войната.

Прочее, г-да народни представители, този въпрос — дали сумата ще се вземе от Министерството на войната или от друго ведомство — няма значение. Тия средства са все пари държавни, които ще бъдат дадени, и в момента се е намерило за по-удобно, с оглед на разполагаемите кредити за подобни цели, да се вземат от кредитите на Министерството на войната.

Вие ще видите от самото решение по-нататък, че има ред моменти, при които Министерството на войната няма голямо участие. Едни от тях е контролът, който се упражнява при строежа, а другият — при производството. И в двата случая Министерството на войната — отделение за доставки и поддържане — действа със свои специални органи. Та казвам, фактът, че създаването на това предприятие е предизвикано от военновременната обстановка и вероятно поради това, че Министерството на войната в момента разполага с такива кредити, предвидено е сумата да се заплати от бюджета на Министерството на войната.

Сега по третия въпрос, дали въобще създаването или финансирането на това предприятие е един въпрос достатъчно обмислен, дали хората са опитни и дали ще може да се произведе онзи инсулин, който е необходим на страната главно по качество и по количество.

Г-да народни представители! Естествено е, че когато ще се вземе такова решение, това е най-важният и основният въпрос. Но също така естествено е, че никакви предварителни проверки, никакви проби, никакви изследвания и никакви проучвания не могат да ни дадат онзи гаранция, която е необходима и която трябва да има държавата — че за в бъдеще туй предприятие ще произвежда именно такъв инсулин, който е необходим. Може най-добрите опити и най-подробни изследвания да ни дадат блестящи резултати, но утре, когато почне масовото производство на инсулина, да имаме лошо качество. Затуй Дирекцията на гражданската мобилизация, проучвайки този въпрос, с решението, което е предоставено на ваше одобрение, предвижда най-съществената и необходимата, действително ефикасната гаранция в такива случаи. Тя е: бъдещото производство на инсулин да не става по желанието, по разбирането, по моженето, по капризите или по интересите на предприятието „Булхима“, а да става, както е предвидено в чл. 2 и впоследствие в чл. 3, под непосредствен контрол и ръководство на органи на Дирекцията на гражданската мобилизация и органи на Дирекцията на народното здраве. Туй предприятие, след като се създаде, няма да бъде оставено на свободата да произвежда както иска и какъвто иска инсулин. То ще бъде поставено в онзи рамки, които ще ни дадат гаранция, че ще произвежда онзи инсулин, който по качество ще бъде добър. По този начин тази гаранция, която г-н Стайнов и г-н Ганев искат, е дадена. Но тя е дадена не с някои предварителни обещания или изследвания, които сами по себе си не представляват гаранция, а с един последващ ефикасен контрол, който представлява гаранция за себе си.

Повдига се и въпрос: защо е дадено това предприятие на „Булхима“, а не е дадено на Аптекарската кооперация.

Атанас Цветков: Стана въпрос и за датата.

Министър Петър Габровски: Въпросът за датата не е сериозен въпрос. Явно е, че е пропусната, че няма никаква тенденция.

Защо не е дадено това предприятие на Аптекарската кооперация или на някое друго предприятие? Ами сигурно Дирекцията на гражданската мобилизация, правейки своите проучвания, е събрала съществителни сведения и оферти и е намерила, че по най-ефикасен начин, най-бързо и резултатно ще бъде, ако се даде производството на инсулин на туй предприятие. Затуй тя се е спряла на него. Но казва се, че ние ще спрем, ако тези пари — 3.000.000 лв. Fonds perdus и 5.000.000 лв. заем — се дават в ръцете на това предприятие безконтролно. Напротив, от решението се вижда, че първо, тези суми ще се дават съкесивно в процеса на изграждане на това предприятие — няма да се дават на „Булхима“ и да му се каже: „Отвори си предприятието“, ами ще се дават един вид по ситуации — и, на второ място, те ще се дават срещу много големи материално-правни гаранции — ипотека, залози и т. н.

Несъмнено е, като се прочете решението и като се види контролът на органите на Дирекцията на гражданската мобилизация и на Дирекцията на народното здраве, при които ще работи предприятието, и начините, по които ще се отпускат средствата, че не съществува никаква опасност, нито риск за държавата да загуби тези средства, нито да не се произвежда доброкачествен инсулин.

Аз ходатайствавам да се приеме решението.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Има думата народният представител г-н Никола Мушанов.

Никола Мушанов: Г-да народни представители! Искам да направя една бележка по повод казаното от г-н министъра на вътрешните работи. Много опасен прецедент е, ако се започне така, както г-н министърът иска: не в началото да видим дали дружеството, на което се дава предприятието, представлява само по себе си гаранция, а след като вземе да произвежда, да видим дали продуктите на това производство отговарят на условията или не. Тогава всеки босаджия може да поиска да прави инсулин. Това съждение е много погрешно. Трябва да има гаранция най-напред, че това дружество, на което се дава предприятието, представлява само по себе си гаранция с този персонал, който разполага, че е годно да фабрикува. Иначе, г-да, ще отидем много слепешката.

Мен ми се чини, че по-добре би било, г-н министре, да убедите народното представителство, че ония хора, на които се възлага фабрикуването на инсулин, представляват действителна гаранция, че те могат да свършат това дело.

Второ погрешно е мисълта, че в процеса на производството ще се види, ако те не отговарят на условията, какво ще прави държавата. Ще вземе назад предприятието ли? Има ли го това решение? Дават 5.000.000 лв. в заем и 3.000.000 лв. помощ. Тогава какво ще правите, ако предприятието е негодно да произвежда инсулин? Имате ли постановено, че има санкция да се върнат всички тези пари, които се дават — 3.000.000 лв. помощ и 5.000.000 лв. безлихвен заем?

Ето защо аз мисля, че най-добре ще бъде да се представи на народното представителство, в едно изложение по-детайлно например, ние на компетентни наши лица, които са се произнесли по тази работа, да се каже кои са лицата, които съставляват дружеството, за да се създаде убеждение в народното представителство, че тази работа е сериозна и че не току-така народното представителство гласува по един въпрос, по който то само не е осветлено.

Председателстващ д-р Петър Кюсеианов: Има думата г-н министърът на вътрешните работи.

Министър Петър Габровски: Г-да народни представители! Длъжен съм да отговоря и по бележките на г-н Мушанов.

Първо, г-н Мушанов греша, като мисли, че на туй предприятие се създава някакво монополно право да произвежда инсулин в България. Такова монополно право, според решението, не се дава.

Второ нещо. Трябва да правим винаги разлика между предприятие като материален обект, като здания, земя, машини, инсталации, материали и т. н. и, второ, като предприятие — изкуството да се произвежда известен артикул и изкуството да се управлява това предприятие.

По първия въпрос, за предприятието като материална гаранция, г-н Мушанов е юрист, той вижда много добре, че гаранцията е пълна, гаранцията е максимална. Всичките активи на това предприятие, и земята, и сградите, и инсталациите, и машините остават ипотекирани в полза на банката, която ще даде кредит. Банката във всеки момент може да разполага с тия здания. Тя не носи риск за парите, които ще даде.

Но казвате: сигурни ли сте, че лицата, членовете на управителния съвет на това дружество, „Булхима“, имат онзи търговски опитност и онзи химическа компетентност, както казва г-н Стайнов, компетентност на фармацевти и на индустриалци, което да ви даде гаранция, че тези хора утре ще произвеждат доброкачествен инсулин? Г-да народни представители! Такава гаранция ние не можем да имаме и не можем да търсим у хората, които днес влизат в едно дружество, с което можем да контракуваме, защото туй дружество е акционерно дружество. Днес лицата в управителния съвет са едни, днес може би „Булхима“ да се състои от хора като г-н Петко Стайнов, други, трети, четвърти, хора познати на обществото, да се състои от най-видните фармацевти, хора, които сами като личности да представляват известна гаранция, а утре тия хора може би няма да ги има в управителния съвет и гаранцията, която правителството или държавата ще вземат, по такъв начин да е една гаранция илюзорна.

Г-н Петко Стайнов казва: „Защо не контракувате с Аптекарската кооперация? Там има вещи хора.“ Аптекарската кооперация е едно кооперативно дружество; днес тя се управлява от тези лица, обаче не знаем утре от кого ще се управлява. Същият би бил въпросът, ако не се касае за едно дружество, а се касае за едно физическо лице. Сигурни ли сме ние, че туй физическо лице ще бъде живо утре, та да играем на тази карта, да се силаем само на туй обстоятелство? Естествено, моралитетът на хората, с които ще се контракува, е от голямо значение, но за добрия стопанин, този, който сключва един договор, по-важно е да има една обективна реална гаранция за утрешния ден, независимо от личностите, които участвуват в това предприятие, да има гаранцията и сигурността, че производството ще бъде такова, каквото се търси. А тъкмо тази гаранция е взела Дирекцията на гражданската мобилизация, като е постановила, че бъдещето производство на инсулин ще бъде по указание и под контрола на Дирекцията на гражданската мобилизация и на Дирекцията на народното здраве. Този договор или туй контракуване, което става между Дирекцията на гражданската мобилизация и „Булхима“, не може да бъде с оглед на личностите, защото не е въпрос за проявата и действията на известни личности, а за проявата на една търговска, една стопанска и една индустриална дейност. Хората ще се менят и ако днес са едни, утре ще бъдат други. Затуй в подобни сделки гаранцията се търси в контрола и в обективните условия, та и най-лошите, най-недобросъвестните контрагенти да не могат да злоупотребят. А тези гаранции са взети.

Велизар Багаров: Не може ли да се отложи въпросът да се проучи още веднаж и тогава да се сложи на ново разглеждане?

Александър Цанков: Кои са членовете на управителния съвет на дружеството? Искаме да ги знаем. Най-сетне те представляват една гаранция. Кажете кои са членовете.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Има думата г-н министърът на финансите.

Министър Добри Божилов: Искам да се повърна с няколко думи на въпроса, който г-н професор Стайнов зачекна — за захарина, като каза, че имало и друг един въпрос, по който нямало отговорност.

Петко Стайнов: Вие знаете.

Министър Добри Божилов: Моля Ви се. — Г-н Петко Стайнов поставя погрешно въпроса, като казва, че захаринът е въведен само за диабетици. Въвеждането на захарина не е имало нищо общо с продоволствуването на диабетиците с захарин, защото, ако беше въпрос за няколко диабетици, той беше уреден — Аптекарската кооперация можеше да ги снабдява с захарин. Въпросът беше: понеже имаше голяма липса от захар, захаринът се въведе за употребение не само от диабетиците, а и от здравите хора. И макар че този въпрос се уясни, макар че г-н Петко Стайнов идва един, два пъти в министерството...

Петко Стайнов: И Ви доказвах, и Вие обещахте да уволните един чиновник, който Ви е излъгал, а не сте го уволнили още.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Г-н Стайнов! Правя Ви бележка и ако се обадите втори път, ще приложам правилника в неговата най-голяма строгост. Недейте се смия. Трябва да има ред.

Министър Добри Божилов: Ако има чиновник за уволнение, го тоз съм винаги да го уволня.

Председателстващ д-р Петър Кьосеиванов: Изказахте се, сега г-н министърът говори. Хайде де!

Министър Добри Божилов: Въпросът е, че г-н Петко Стайнов, когото помолих — след като повдигна този въпрос — да ми даде фактурата, ме повика в стаята на прошетарната комисия и ми показа фактурата така отдалеч. Аз му казах: г-н Стайнов, аз проверих. В техните книги, на Аптекарската кооперация, е записано, че са плащали по 2.500 лв. за килограм захарин. Дайте да видим, че са 20 марки. Той ми каза: „Аз не правя никакъв въпрос.“ Това е истината, г-н Стайнов.

Петко Стайнов: Аз ви дадох да прочетете фактурата.

Министър Добри Божилов: Вие казахте: „Не правя никакъв въпрос. Недейте го прави и Вие на въпрос. Обаче фактурата не искам да дам.“ Защо — не знам. Във всеки случай в неговия полза, ще излезе твърдението, че действително фактурата е била за 22 марки, или за 660 лв. Той обаче ми каза: „Никакъв въпрос не правя.“ Помолен съм фактурата да не я давам. Няма защо да я гледате.

Петко Стайнов: Вие я гледахте.

Министър Добри Божилов: Моля Ви се.

Дойдохте в министерството, показах Ви рапорта на ревизорите, прегледахте го, ходихте и при директора на косвените данъци. Няма да кажа, че сте се извинявали.

Петко Стайнов: Не, никога.

Министър Добри Божилов: Не казвам, не казвам. Казахте само, че не правите никакъв въпрос.

Петко Стайнов: Напротив, правя, и питане ще направя.

Министър Добри Божилов: Направете го и аз искам да го направите. Аз чакам да го направите. — На тази база постави въпроса г-н Стайнов.

Петко Стайнов: Ще направя питане и ще искам да ми отговорите.

Министър Добри Божилов: И аз искам да го направите.

В какво се състои работата? Постави се въпросът: захаринът да се внесе не за диабетиците, а за употреба и от здравото население, поради липса на захар, при условие да не се лишава фискът от акциза и митото по цена за консуматора, която да не превишава цената на захарта, следователно да няма конкуренция между цената на захарта и захарина.

Как доставляваше и как продаваше Аптекарската кооперация захарина? Имам най-точните и изчисления — за нейна чест. Трябва да ви кажа, че аз се усъмних в разходите на кооперацията за дозирането и таблеттирането на захарина. Представиха се най-подробни сметки до стотинка с документи, че захаринът струвал на кооперацията около 2.500 лв. килограмът. Тогаз се постави въпросът, щом по фактурата цената е била 22 марки — 660 лв., за 5550 карата килограм захарин сладък, защо е записан в книгите им — 1 кг. захарин по 2.500 лв.? Разносните по дозирането и таблеттирането, смесването със сода карбонат, правенето на малки пилули, са 2.300 лв., или всичко 4.800 лв., а кооперацията го продаваше по 5.000 лв. Следователно не е важно, г-н Стайнов, че е доставян по 22 марки — по 660 лв. килограмът — но е важно по колко е продаван — по 5.000 лв.

Петко Стайнов: По 660 лв. е доставен.

Министър Добри Божилов: По 5.000 лв. е продаван на населението. Това е продажната цена.

Петко Стайнов: По 22 марки е доставен.

Министър Добри Божилов: По 22 марки е доставен, никой не отказва, обаче е продаван по 5.000 лв. Сметката е следната: 660 лв. е доставян килограм захарин, 350 лв. са стрували примесните материали...

Никола Мушанов: Не е на дневен ред въпросът за захарина.

Министър Добри Божилов: Моля Ви се. Само няколко думи ще кажа. Действително на дневен ред не е въпросът за захарина, но г-н Петко Стайнов, със свойствения си темперамент, повдигна въпроса и аз искам да се уясни този въпрос. — ... 1.600 лв. се плаща мито, 2.300 лв. струва дозирането и таблеттирането според най-подробните сметки и документи от Аптекарската кооперация, 1 кг. захарин струва 4.810 лв. дозиран и таблеттиран, а го продават по 5.000 лв.

Външо е че сладостта му е 550 карата. Разсъжденията на г-н Петко Стайнов бяха: понеже държавният монополен захарин е 110 карата сладък, 1/5 от сладостта на по-рано доставения захарин, той би трябвало да бъде по-езтин. Даже върху 4.810 лв. да се изчислява, щом е 5 пъти по-малко сладък цената му трябваше да е 1.000 лв. килограмът. Толкоз е и купуван.

Петко Стайнов: Не е вярно.

Министър Добри Божилов: Г-н Стайнов! Как не е вярно? Ще донеса документите и ще видите.

Петко Стайнов: Аз твърдя.

Министър Добри Божилов: Добре, вземете си бележка и което не е вярно, ще го докажете. Обаче аз мога да представя на всички г-да народни представители подробна сметка, за да се уясни въпросът и всеки от г-да народните представители да провери. Съгласен съм, че при 1/5 сладина — 1000 лв. е килограмът. Добре. Даже ако правим така сметката — а тя е погрешна сметка — пак тя не дава по-голяма сума от тази, която г-н Петко Стайнов дава.

Но в договора има задължение, на всеки килограм захарин от 110 карата да се взема 1.150 лв. износно мито при износ в друга страна. Следователно не само че хилядата лева, които се плащат, се покриват и захаринът остава без пари, но държавата печели по 150 лв. на килограм.

По колко го продава държавата? Продава го по 2.570 лв., защото 1 кг. захарин отговаря на 110 кг. захар при цена 25-70 лв. за килограм. Следователно, продавайки го по 2.570 лв., плюс разликата между коштуемата стойност 1.000 лв. и износното мито 1.150 лв., държавата печели на килограм захарин 2.700 лв.

Каква кауза защитава г-н Петко Стайнов? Ако ние бяхме оставили Аптекарската кооперация да продава малките количества захарин за диабетиците на досегашните начала, вместо 2.500 лв., щеше да го продава 5.000 лв. килограм при 550 карата. Или сведено към 110 карата, ще имаме: мито 300 лв., фактурна цена 132 лв., примесни материали 362 лв., дозиране и таблеттиране 1.896 лв., всичко 2990 лв. Значи, трябваше да го продава по 3.000 лв. и да печели от 10 до 100 лв. Сега държавата го продава по 2.560 лв. и на всеки килограм печели по 2.714 лв. Това е истината.

Петко Стайнов: Не е вярно.

Министър Добри Божилов: Това е истината, г-н Стайнов. Тия цифри стоят на разположение и може да ги проверите и след като ги проверите, ще ми кажете, че действително това не е истина. Аз не казвам, че Вие умишлено поддържате това. Но, много естествено, Аптекарската кооперация печелеше от захарина, държавата взема монопола и загубиха известни хора; те реагираха, защото това, което им се дава да пласират, от него печелат много малко.

Във всеки случай аз твърдя — и нека това се запише и провери — че захарина, който държавата продава на монополни начала по 2.570 лв., Аптекарската кооперация при тия данни, които са в книгите ѝ, които изнесе г-н Петко Стайнов, трябваше да го продава по 3.000 лв., от което държавата нямаше да печели нищо. Продавайки го по 2.570 лв., държавата не постави в по-лоши условия консуматора, а и фискът не губи нищо — държавата получава мито и акциз толкоз, колкото ако имаше захар, която да се пласира — и, от друга страна на всеки килограм захарин държавата има 2.700 лв. печалба. Ако го продаваше Аптекарската кооперация, нямаше да има нито стотинка печалба за държавата. Това е истината, която може от всекиго да се провери.

Колкото до това, че г-н Петко Стайнов не е идвал в министерството и не ми е показвал фактурата в прощатарната комисия, аз го моля да провери и ако има виновен чиновник, който ме е излъгал, както се твърди, аз съм готов да потърся отговорност. Но нека въпросът се постави в истинската му светлина, както е в действителност, и след това ще видим заблуда ли има, или има виновен чиновник.

Това е, което смятах за нужно да ви обясня. Моля да ме извините, че, макар и да не е на дневен ред въпросът за захарина, взех думата. Понеже г-н Стайнов ме предизвика, аз бях длъжен да дам обяснения. (Ръкоплескания)

Петко Стайнов: Приемате ли анкета?

Министър Добри Божилов: Приемам.

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Ще постави на гласуване.

Никола Мушанов: Кои са членовете на дружеството? Да ни се кажат.

Ангел Сивинев: Какво значение има това!

Екю Клятев: Няма значение за нас тая работа.

Никола Мушанов: На добър час!

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Които г-да народни представители приемат решението за одобрение 44. постановление на Министерския съвет, взето в заседанието му от 17 февруари 1943 г., протокол № 26, относно създаване индустриално производство на инсулин и други органолечебни препарати в страната, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Преминаваме към втората точка от дневния ред:

Одобряване на проекторешението за освобождаване руските манастири и скитове в Света гора от заплащане износни мита, такси, данъци и герб на разни артикули, разрешени за износ с XVIII постановление на Министерския съвет, от 3 февруари 1943 г., протокол № 17.

Моля г-н докладчика да прочете проекторешението.

Подпредседател: **Д-Р ПЕТЪР КЪОСЕИВАНОВ**

Докладчик д-р Георги Рафаилов: (Чете)

„МОТИВИ

към проекторешението за освобождаване руските манастири и скитове от Света гора от заплащане износни мита, такси, данъци и герб на разни артикули, разрешени за износ с 18. постановление на Министерския съвет, от 3 февруари 1943 г., протокол № 17

Г-да народни представители! С 18. постановление на Министерския съвет от 3 февруари т. г., протокол № 17, разрешава се да се изнесат за нуждите на монасите и пазачите при руския манастир „Св. Пантелеймон“, светогорския скит „Св. Андрей“ и светогорския скит „Св. Илия“ следните артикули: 600 кг. захар, 900 кг. ориз, 1.500 кг. фасул и 60 кг. пшенично брашно за просфори.

С заявление, вх. № 4941, монах протоген, иеродякон Теодорит и иеромонах Николай молят, горните артикули да се освободят от заплащане на износни мита, други данъци, такси и герб.

Като ви излагам горното, моля ви, г-да народни представители, да се занимаете с въпроса и одобрите приложеното за целта проекторешение.

Гр. София, март 1943 г.

Министър на финансите: **Д. Божилов**

РЕШЕНИЕ

за освобождаване руските манастири и скитове от Света гора от заплащане износни мита, такси, данъци и герб на разни артикули, разрешени за износ с 18. постановление на Министерския съвет, от 3 февруари 1943 г., протокол № 17

Освобождават се руският манастир „Св. Пантелеймон“ и светогорските скитове „Св. Андрей“ и „Св. Илия“ от заплащане на износни мита, такси, данъци и герб за 600 кг. захар, 900 кг. ориз и 1.500 кг. фасул и 60 кг. пшенично брашно, разрешени за износ с 18. постановление на Министерския съвет, от 3 февруари 1943 г., протокол № 17.

Председателстващ д-р Петър Къосеиванов: Ще сложа на гласуване. Които г-да народни представители приемат проекторешението за освобождаване руските манастири и скитове от Света гора от заплащане износни мита, такси, данъци и герб на разни артикули, разрешени за износ с 18. постановление на Министерския съвет, от 3 февруари 1943 г., протокол № 17, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Тъй като комисията не е готова с доклада си по точка трета от дневния ред — второ четене на законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-закон за уреждане на вътрешната търговия — тая точка се сменя от дневния ред.

С това дневният ред е изчерпан.

Председателството, в съгласие с правителството ви, предлага за утрешното заседание, 11 март, 15 ч. следния дневен ред:

Второ четене на законопроектите:

1. За изменение и допълнение на закона за пчеларството.

2. За изменение наредбата-закон за Българската земеделска и кооперативна банка.

3. За многодетните български семейства.

Които приемат тоя дневен ред, моля, да вдигнат ръка. Мнозинство. Събранието приема.

Затварям заседанието.

(Затворено в 18 ч. 30 м.)

Секретари: **НИКОЛАЙ СУЛТАНОВ**
СТЕФАН БАГРИЛОВ

Началник на Стенографското отделение: **ДОНЧО ДУКОВ**